



פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע



אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8566233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנשיאות בנש"ק טורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק הטלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש הטלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 627

משכיל לדוד

פרשת שופטים

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

תקנון המלוכה וכתר ההנהגה

"שום תשים עליך מלך". (דברים יז. טו)

ביים, משום שגם הסוס וגם רוכבו היו מרגישים רמים. ולכן מצינו שירמיה הנביא הזהיר את המלך יאשיהו לבל יצא למלחמה מול פרעה נכה (מלכים ב' פרק כ"ג), למרות שרצה יאשיהו להילחם בו כדי לכרות את גאוותו - בכל זאת הזהיר אותו הנביא שלא להתקרב אליו, כדי שלא יהא לו כל קשר לגאוותם המאוסה של מלכי מצרים. אך יאשיהו לא שעה לאזהרת הנביא ולבסוף נפל בחרב רח"ל.

והתורה פותחת את האזהרה למלך ישראל בעניין הגאווה, ומסיימת גם כן בעניין הגאווה. בתחילה "לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה", כדי שלא ייתפס לגאוות מצרים המאוסה. ושוב לבסוף "לבלתי רום לבבו מאחיו", לפי שזוהי עיקר עבודתו של המלך, שלא יתגאה בליבו על העם. כי מידת הגאווה רעה היא עד למאוד, ויש בכוחה להוריד את האדם לבאר שחת ולהרחיקו מדרך התורה והמצוות.

וחשבתי לומר בסייעתא דשמיא, שזוהי הסיבה שאנו לובשים טלית קטן על בגדינו, כשראשי הציציות נוטים תמיד כלפי מטה. לפי שמטרת מצוות הציצית היא כדי שזכור את מצוות ה' ונקיים אותם, וכמו שנאמר (במדבר ט"ז מ') "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי". אך בד בבד, יש לדעת שהעיקר הוא להתנהג בהתבטלות גמורה ובשפלות הרוח. כי מידת הענווה הינה שורש ויסוד לכל התורה כולה, ומי שיש בו את מידת הגאווה - תורתו אינה שווה למאומה. ועל כן ראשי הציצית נוטים כלפי מטה, כדי שזכור את מידת הענווה ובה נצעד תמיד.

ואם אכן זכה המלך להיות שלם במידות, והוא מוכתר בכל המעלות הטובות וכבר אין חשש שמא ייסחף אחר הכבוד והגדולה שזיכוהו בהם מן השמים - אזי אכן באמת מותר לו לאחוז מעט במידת הגאווה, בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'". ואם הוא מתנשא מעט על הציבור, וכל מטרתו היא לשם שמים בכדי להטיל את מרותו עליהם שישמעו בקולו ויתרצו ללכת בדרכי ה' - זוהי גאווה רצויה ומותרת, ולמצווה יתחשב לו. אולם אסור לו להשתמש בגאווה לכבוד עצמי, כי הגאווה שייכת אך ורק להקב"ה, וכמו שנאמר (תהילים צ"ג א') "ה' מלך גאות לבש", וכמו שאומרים בפיוט "הגאווה והגדולה לחי עולמים".

וחשבתי בסייעתא דשמיא, להביא רמז לדבר. "והיה כשבתו על כסא ממלכתו" (דברים י"ז י"ח) "והיה" אותיות שם ה' הוי-ה ברוך הוא. והכוונה - כי רק להקב"ה מותר ונאה ויאה להתגאות בכסא מלכותו, ולא חלילה למלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר. וכשם שהמלך צריך להוות דוגמא וסמל לכל בני עמו, כך כל רב המנהיג את עדתו וכל תלמיד חכם המנווט את בני קהילתו - צריך להוות עבורם דוגמא בהליכותיו הטובות והנעימות, שיהיו על פי דרך התורה הקדושה, ויהא סמל במידותיו התרומיות שממנו ילמדו צאן מרעיתו וישאפו אף הם לילך בדרכו הישרה.

התורה מצווה על בני ישראל למנות להם מלך, לאחר שנתיישבו בארץ הקדושה. ועיקר המטרה היא שהמלך ידריך את העם בעבודת ה' ובקיום המצוות, ויסלול להם נתיב במסילה העולה בית א-ל. וכמובן שעליו להוות דוגמא אישית שכולם יראו בו סמל לאדם השלם, ומחובתו לשלוט בתאוותיו וליישר את דרכיו ולתקן את מידותיו. וכמו שמדויק מלשון הפסוק "שום תשים עליך מלך"; ראשית כל בבחינת "עליך", ורק לאחר מכן יהא בכוחו להשפיע גם על העם הסובבים אותו. והתורה נותנת למלך מספר עצות כיצד עליו לנהוג. וכך נאמר (שם ט"ז י"ז) "רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס. ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו וכסף וזהב לא ירבה לו מאד".

ולכאורה צריך להבין, מדוע אסרה התורה למלך להרבות לו סוסים. בשלמא שלא להרבות לו כסף וזהב, מובן, כי פעמים שהעושר מסנוור את לב האדם ומוליכו שולל אחר עצת יצרו הרע, וכמו שנאמר (דברים ח' י"ב-י"ד) "פן תאכל ושבעת... וכסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת את ה' א-להיך". וכן מובן מדוע אסרה התורה להרבות לו נשים, כי יכולות הן בנקל להטות את לבבו מדרך התורה. וכל זמנו יהא נתון רק לפייסן ולהשביע את רצונו, ואז לא יהא ליבו פנוי די הצורך לעבודת ה' ולהנהגת העם. וכמו שאומרת הגמרא (סנהדרין כא:): על שלמה המלך שהרבה לו נשים ולבסוף "ויהי לעת זקנת ששן הטו את לבבו" (מלכים א', י"א ד'). אולם מהו העניין שלא להרבות לו סוסים, בכדי שלא להשיב את העם מצרימה, מהו החשש הגדול מכך?

וחשבתי לומר, מפני שבזמנם מלכות מצרים בכלל ופרעה הרשע בפרט, היו אות וסמל לגאווה ולגסות הרוח. וכמו שהשתבח פרעה ואמר על עצמו (יחזקאל כ"ט ג') "לי יאורי ואני עשיתיני". גאוות פרעה הרשע הייתה מודל לחיקוי למלכים רבים שבאו אחריו, עד שהיו קוראים לעצמם גם בשם "פרעה", כאות סמל ויוהרה ולגאווה עצמית, ובד בבד היו בונים להם מגדלי שן ופירמידות גבוהות מאוד כסמל למלכות נצחית שתעמוד לעד.

והיות ומידת הגאווה מאוסה היא עד למאוד בעיני בורא העולם, עד שאומר הקב"ה על בעל הגאווה "אין אני והוא יכולים לדור במקום אחד", ומידה זו היא שורש פורה ראש לכל המידות הרעות. לכן התורה מצווה את המלך שירחק בתכלית הריחוק מן הגאווה המצרית ומכל מה שתרבותה מייצגת, ואף את סוסי מצרים אסרה עליו התורה לרכוש מהם - כדי שלא יהא לו כל זיק של קשר עמהם. שמא חלילה ילמד מתועבותיהם, וגם הוא חלילה ייתפס במלכות הגאווה וגסות הרוח אשר בקרבם. וידוע שסוסי מצרים היו אף הם סמל לגאווה המצרית שנאמר "סוס ורכבו רמה

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il ««

פרשת שופטים ז' אלול תשע"ב

| | | | |
|---------|---------|---------|------------|
| ירושלים | תל אביב | באר שבע | הדלקת נרות |
| 18:37 | 18:53 | 18:54 | |
| 19:48 | 19:51 | 19:50 | מוצאי שבת |
| 20:27 | 20:33 | 20:34 | רבינו תם |

הילולא דצדיקא

- א - רבי שלום יוסף מרז'ין
- ב - רבי אהרן אלקסלסי זיע"א
- ג - רבינו יוסף חיים מבל זיע"א

- ז - רבי העשיל מוילנא
- ח - רבי יחיא עמר
- ט - רבי צדוק הכהן מלובלין
- י - רבי יו"ט ליפמן הלר

אמרי חכמים



"מי האיש הירא ורך הלבב". (דברים כ. ה.)

בטוח הייתי שיש לי בחשבונתי סכום ניכר. אך מה מאד הופתעתי כשהודיעו לי פקידי הבנק כי אין לי בחשבון לזכותי אפילו אגורה אחת...

"וכמה מוסר השכל יש ללמוד מזה - הפטיר ראש הישיבה. הנה אדם מתהלך שליו ושאנן פה בעולם הזה, כשלבסוף סמוך ובטוח בוודאות גמורה, שיש בקרבו יראת שמים, ומובטח לו שהנהו בן העולם הבא. מה רב הטוב הצפון לו שמה בעד מעשיו הטובים - אך באמת מי יודע? הלא יתכן שיתברר אז, כי בהנאותיו מכבוד ושאר תענוגים בהאי עלמא, הספיק האיש לנצל את כל ה"יתרה" שנוקפה לזכותו והתרושש לגמרי?! גרוע מזה: יתכן מאד, שבבוא שעתו להתייצב בפני בית דין של מעלה, יתברר שחשבונו היה מלכתחילה ריק מכל וכל!"

באמריקה לא מבינים צרפתית

בספר "שאל אביך ויגדך", מובא משל נאה בשם רבי יוסף לייב בלוך על מאמר חז"ל: "מרגלא בפומיה דרב, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא שיחה ולא קנאה ולא תחרות ולא משא ומתן ולא פריה ורביה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" (ברכות יז, א).

פעם אחת התכונן אדם לנסוע לאמריקה, ובימים ההם ארכה נסיעה כזו כמה חדשים באניה. ומכיוון שאי אפשר לעשות דרך כה ארוכה ברצף אחד, היתה האניה נעצרת בצרפת ושם נחו שבועיים ימים, מצטיידים באוכל שיספיק להמשך הדרך, ואז היו חוזרים ומפליגים לדרום. ידע האיש שהוא נוסע לאמריקה לזמן רב, ובדרך אף ישהה בצרפת למשך שבועיים. כדי להסתדר באמריקה, צריכים לדעת אנגלית, אבל גם כדי להיות שבועיים בצרפת - צריכים לדעת צרפתית. אך מכיוון שתחילה יהיה בצרפת, החליט להקדים ללמוד צרפתית. בינתיים עבר הזמן, וזה הספיק רק ללמוד צרפתית, אבל אנגלית כבר לא הספיק ללמוד.

הגיעה האניה לצרפת, ירד ממנה, והוא נהנה מכל רגע. ידיעת השפה הצרפתית ברהיטות סייעה לו, והוא הסתדר בצרפת בצורה הטובה ביותר. אחרי שבועיים חזר לאניה והמשיכו בדרך לאמריקה.

עתה הגיעו לאמריקה, והוא ניסה גם שם לדבר צרפתית, אבל אף אחד לא הבין אותו והוא לא הבין גם מה שדיברו אליו. אמרו לו אנשים: שוטה שבעולם! הלא ידעת שתשהה בצרפת רק שבועיים ימים ואת שארית חיך אתה בא לבלות באמריקה - הלכת ולמדת צרפתית במקום שתלמד את השפה האנגלית, שאליה אתה זקוק כל החיים?...

והן זה הנמשל - 'מרגלא בפומיה דרב'. רב היה אומר: בן אדם, אתה בא לעולם הזה לשבעים שנה, אבל בעיקר תהיה בעולם הנצח, ושם אין מדברים בשפה הזו של קנאה ושנאה ותחרות, אכילה ושתיה.

אבל מה עושים אנשים? לומדים את השפה של עולם הזה ושוכחים שבעולם הנצח אין לה שום מקום, כי שם אין לא אכילה ולא שתיה ולא קנאה ולא תחרות.

אלא מה היא השפה שם? 'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה'. ואזי באים אל האדם בתביעה ושואלים אותו: למה לא למדת איך להנות מזיו השכינה, שזה העיקר?!"

דומה ואין מי מאיתנו שלא התוודע למשפט ההיסטורי, שהפך ברבות הימים לסמלו המסחרי של גאון המוסר רבי ישראל מסלנט זצ"ל. וכך מסופר:

פעם הזדמן רבי ישראל סלנטר בשעה מאוחרת בלילה לביתו של סנדלר העיירה, וראהו יושב ועושה את מלאכתו לאור הנר ההולך ודועך. מדוע עורך יושב ועובד - שאל אותו רבי ישראל - הלא השעה כה מאוחרת, והרי גם הנר עוד מעט יוכבה ולא תהיה בידך אפשרות לפעול מאומה?

"אין בכך כלום - ענה לו הסנדלר - כל זמן שהנר דולק, עוד אפשר לפעול ולתקן".

רבי ישראל התרגש מאד לשמע דברים אלה, ודן קל וחומר לעצמו: אם לצרכו של הגוף צריך לעבוד כל זמן שהנר דולק ואפשר לפעול ולתקן לאורו, לצרכה של הנשמה, על אחת כמה וכמה שעל האדם לעבוד ולתקן מה שאפשר כל זמן ש"נר ה' נשמת אדם" מאיר.

ימים רבים שמעו את רבי ישראל כשהוא מתהלך בחדרו ומשנן לעצמו בהתרגשות עצומה: "כל זמן שהנר דולק - עוד אפשר לפעול ולתקן". הפחד והיראה מפני יום הדין, זהו המכנה המשותף שיש לכל נפש יהודית. השאיפה והרצון לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים, שזוהי תכליתנו בעולם הזה, מרככת את הלבבות וממיסה אותם, מטילה בהם יראת ה' ומסייעת בידם לצלוח בשלום את הימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים ומעלה, לאורך ימים ושנים טובות.

עוד מעט אקרא לב"ד של מעלה

בגלל התמדתו הרבה והכרת ערך כל דקה, סירב מרן ראש ישיבת פוניבז' הגרא"מ שך זצ"ל, לקבל "סנדקאות".

באחד הימים פנה אליו תלמיד וביקש ממנו שייאות לשבת סנדק בברית של בנו. מרן זצ"ל סירב לבקשתו, תוך שהוא מטעים את סירובו וכך הסביר: "הנה אני כבר זקן, ועוד מעט אקרא בפני בית דין של מעלה. אם אני אשב אצלך כסנדק, אצטרך להיות גם אצל עוד אנשים, ואז לא יהיה לי זמן לשבת וללמוד תורה. האם רצונך, חלילה, שאני אעלה לפני בית דין של מעלה כעם הארץ שאינו יודע כלום בתורה? חובה עלי לנצל את הזמן וללמוד עוד ועוד תורה.

וכך העיד רבי משה מרדכי שולזינגר: "במשך שנים רבות היה בכיסו הספר "אבן שלמה", עם קמט בפרק שמדבר על יום המיתה ומה שלאחריו. הוא היה מעיין בו תכופות".

הקופה ריקה לחלוטין

יום אחד כשבא הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, להגיד את השיעור בישיבת "פורת יוסף", פתח וסיפר לתלמידיו:

"הלכתי הבוקר אל סניף הבנק בכוונה למשוך סכום כסף להוצאות.



A valuable addition to our Torah series:

Kerem David
on Pirkei Avot in English

It is with great joy that we proudly present this new addition:

Kerem David
on Pirkei Avot

תולה ארץ על בלימה
נצור לשונך

אף אם ראה בעצמו

אסור לספר גנאי על חבריו, לא רק בדבר שאין בו גנאי ממש, כגון שמספר את מעשי אבותיו, אלא אפילו אם ראהו בעצמו עושה עבירה ש'בין אדם למקום', אסור לספר. איסור זה הוא בין אם ראהו עובר עבירה מפורסמת ובין בשאינה מפורסמת, ואפילו אם עבר על דבר שאמרו חכמים רק שלכתחילה אין לעשות כן, אסור לספר זאת.

כשחוקרים יש מה למצוא!

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר



**"כי ימצא בקרבך
באחד שעריך אשר
ה' אלוקיך יותן לך
איש או אשה אשר
יעשה את הרע בעיני
ה' אלוקיך לעבור
בריתו וילך ויעבוד
אלהים אחרים וישתחו להם
ולשמש או לירח או לכל צבא השמים
אשר לא צויתי והגד לך ושמעת ודרשת היטב והנה אמת
נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל."**

פליאה היא; למה נאמר "כי ימצא", ולא נאמר "וכי יהיה
בך", כענין שנאמר למטה (דברים כג, יא) "כי יהיה בך איש
אשר לא יהיה טהור מקרה לילה", וכיוצא בדבר הרבה.
ועוד, מה תלמוד לומר "ודרשת היטב והנה אמת נכון
הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל", אם עבדו הללו
לעבודה זרה מה טעם הצריכה תורה דרישה? אם תמצי
לומר שאין נהרגין אלא על פי עדים, אי אפשר, שהרי
נאמר "והנה אמת נכון הדבר", שומע אני שאיני יודע אם

אמת נכון הדבר עד שאתה דורש.

ועוד קשה, מהו "נעשתה התועבה הזאת בישראל", שמא
לא בישראל נעשתה התועבה עד שהוא צריך לפרש
בישראל.

הנה כך אמרו חכמינו ז"ל בגמרא (ברכות כט, א) "גמירי.
טבא לא הוי בישא". הלכך, אם ראית אדם שהוא עובד
עבודה זרה, על כרחך שהוא כבר היה רע מעיקרו. ומה
שלא ידעת אלא עכשיו לפי שלא עשה מעשיו בפרהסיא.
לכך נאמר כי ימצא, כמציאא, מה מציאא מתחילה היתה
כאן אלא שנאבדה ולא היתה ניכרת, אף אדם זה כל ימיו
כופר בעיקר היה אלא שלא ניכרו מעשיו כל השנים הללו.

לפיכך נאמר "ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה
התועבה הזאת בישראל". אף על פי שלא ניכרו מעשיו של
זה אלא עכשיו, אל תאמר עכשיו נעשה רשע וצדיק היה,
אלא בדוק ודרוש אחריו יפה יפה ותמצא שעשה תועבות
בזמן שהיה בישראל עדיין, ולא עכשיו בלבד בשעה שכבר
הוציא עצמו מן הכלל וכפר בעיקר ועבד עבודה זרה.

"והגד לך ושמעת ודרשת היטב". (י. ד.)

לכאורה, לשון יתור הוא "והגד לך ושמעת". אם אכן הוגד לך, אזי פשוט
הוא ששמעת את הדברים. כלום יכול אדם שלא לשמוע אם הגידו לו
דבר מה?

דרש הגאון בעל מלא העומר זצ"ל:

הנה מדרכי פיתוי היצר הוא, להתחסד בחסידות של שטות; לא להאמין
על אדם שעשה תועבה מעין זו. לעיתים, גם אם הוגד לך, בכל זאת אין
אתה שומע ואין אתה מקבל דברים כהווייתם.

לכן ציוותה התורה, והגד לך ושמעת. ויחד עם זאת - ודרשת היטב.

"על פי שנים עדים או שלשה עדים". (י. ו.)

בתלמוד ירושלמי (מכות ו. ב) שאלו לחכמה; חוטא מה עונשו? אמרה
להם; חטאים תרדוף רעה. שאלו לנבואה, אמרה להם הנפש החוטאת
היא תמות. שאלו להקדוש ברוך הוא, אמר להם יעשה תשובה.

יוצא אפוא - אמר רבי אברהם ממיקאלייב - כי על פי שנים עדים, על
פי שתי דעותיהן של החכמה והנבואה, או אפילו שלשה עדים, גם לפי
התורה "יומת המת" - אין לו תקנה אלא עליו למות. שכן אפילו לפי
התורה שכתוב שעליו להביא קרבן, מה יעשה בזמן שאין בית המקדש
קיים ואי אפשר להביא קרבן, או כאשר אין ידו משגת להביא קרבן?

על כן נאמר "לא יומת על פי עד אחד" - לפי דעתו של ה"אחד", הוא
הקדוש ברוך הוא, לא יומת החוטא, שכן עצה קלה יעוצה לו, כי יעשה
תשובה ויתכפר לו.

"קסם קסמים מעוון ומנחש ומכשף". (יח. י.)

עדות מפליאה בשם רבי יעקב חגיז בספרו "עץ חיים", מביא בעל
ה"תורה תמימה":

"עתה קרוב לאחרית הימים, שהתפשט האור הא-להי על כל בשר וראה
כל בשר כי אין מלבדו, לכן האור הזה כבר הבקיע ומאיר ובא. והטומאה
כליל תחלוף, וכבר גער ה' בשטן ונתבטלו כוחות הטומאה אלו. וכל
בעלי אומנויות כאלו ייבש ידם. הכל סר יחדיו נאלחו ואין גם אחד אשר
כח בידו לקסום ולכשף. והאמונה באלו כעת, תקנן רק במוחי השוטים
והתינוקות.

מן המעין



**"וכי תאמר בלבבך
איכה נדע את הדבר
אשר לא דברו ה'."**

(יח. כא)

כך כותב רבינו הרמב"ן על
פסוק זה:

"ולא כל העושה אות
ומופת מאמינין אותו
שהוא נביא, אלא אדם שהיינו
יודעים בו מתחילה שהוא ראוי
לנבואה בחכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן

על כל בני גילו, והיה מהלך בדרכי הנבואה ובקדושתה ופרישותה
ואחר כך בא ועשה אות ומופת ואמר שהאל שלחו, מצוה לשמוע ממנו
שנאמר 'אליו תשמעון'. ואפשר שיעשה אות או מופת, והוא אינו נביא
וזה האות יש לו דברים בגו, ואע"פ כן מצוה לשמוע לו, הואיל ואדם גדול
הוא וחכם וראוי לנבואה מעמידין אותו על חזקתו".

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

תמים תהיה עם ה' א-להיך". (יח. ג.)

פירוש לפי שצוה עליו בסמוך לבל יעונן ויכשף ולבל ישאל באוב וגו',
אמר תמים תהיה. פירוש כלום טעם כל הדברים הוא לדעת העתידות,
ולהתנהל כאשר יורו ולתקן החסרון, כאשר יוכל עשות. ואם תהיה עם
ה' תמים תהיה לא יחסר לך דבר, ואין מה שיגיד המזל עליך תתקיים
לרעה.

וזה לך האות, אברהם שהתהלך לפני ה', הגם שהראה המזל עליו שלא
יוליד נתהפך וילד. וכפי זה תיבת "תהיה" נמשכת למעלה ולמטה, על
זה הדרך; תמים תהיה אם תהיה עם ה', או על זה הדרך תמים תהיה
כשאתה עם ה' א-להיך.

ארזי הלבנון

לדמותם של חכמי ישראל



אלא "פחח".

רבי מנחם מנשה זצ"ל

שמסר, תמידן כסדרן, בבתי כנסיות ובתי מדרשות להשיב לב אבות על בנים.

הימים ימי מלחמת העולם השנייה, ותושבי ארץ ישראל חשו בסכנה הגדולה המחורפת על ראשם, כאשר הצורך הגרמני ימ"ש כרת ברית עם הגנרל האנגלי רומל, מי שהיה ממונה בשעתו מטעם השלטון האנגלי על ארץ ישראל. באותה עת התמקד הצבא הגרמני בפאתי סוריה, כשבדעתם להתקרב לארץ ישראל.

בירושלים עיר הקודש, נתאספו תושבי העיר לתפילה וזעקה לביטול הגזירה הנוראה, כשהם מלווים בהנהגתם של גדולי התורה, וביניהם הצדיקים: רבי יהודה פתייה, רבי מרדכי שרעבי, רבי סלמן מוצאפי, האדמו"ר מזוועיל, האדמו"ר מהוסטאון, רבי מנחם מנשה - זכר צדיקים לברכה. אלו השתדלו להרבות בתפילות וזעקות לאבינו שבשמים. וכך סח לימים, הצדיק רבי בנימין זאב חשין זצ"ל:

באותם ימים קשים בהם ערך חכם מנחם מנשה תפילות רבות למען כלל ישראל, הוא החליט בזמן מסויים לערוך שלשה ימים ושלשה לילות רצופים לאמירת תהילים, במשך כל עשרים וארבע השעות במשמרות ללא הפסקה.

אותו צורך גרמני, היה מתעסק גם בשמות וכוחות הטומאה שבהם הוא היה בקי. ופעם התבטא אותו רשע בכלי התקשורת הגרמניים, כי הוא מרגיש שמעכבים אותו מליכנס לארץ היהודים בגלל יהודי אחד שנמצא שם, ושמו חכם מנחם הפחח המתגורר בירושלים, ובגלל תפילותיו הוא מנוע מליכנס לארץ היהודים...

רבי מנחם לא בא לכלל סיפוקו בהרבצת התורה, למול עיניו עמדו מאות ואלפי יהודים אנשי העמל יגיעי כפים העמלים לפרנסתם בכל ימות השבוע וטורדים בעסקי המחיה והכלכלה.

לטובתם של אלו חיבר וכתב רבי מנחם את ספרו הנפוץ "אהבת חיים" על שני כרכיו, המלאים בדברי תורה ומוסר, מתובלים במשלים ומעשיות מגדולי הצדיקים, בשפה מיוחדת וקולחת השובה כל לב ישראל לאביהם שבשמים. רבים העידו כי בשעת הקריאה והלימוד בספר "אהבת חיים", חשים הם בתענוג עילאי של קדושה ויראת שמים, בספר שנכתב כולו לשם שמים.

זמן קצר לפני פטירתו, סיפר לאחד מבניו כי אחד מגדולי הדור בא אליו ואמר לו שיש גזירה נוראה על שונאי ישראל רח"ל, ושאל אותו האם מוכן הוא לכפר במיתתו על כלל ישראל? ורבי מנחם השיב ללא כל היסוס, כי מוכן ומזומן הוא לכפר על בני ישראל.

ביום פטירתו, י"ב באלול תשכ"ח, הלך רבי מנחם למספרה כדי להתכונן לעולם שכולו טוב, ובתוך כדי גילוח שערותיו יצאה נפשו לעולם שכולו טוב.

הגאון הצדיק חכם ששון לוי זצ"ל "שלמד עמו בחברותא, ביטא את צערו ברבים, ספד עליו בכאב, בבכי ובקול תמרורים וכך אמר: "מתהלך בתומו צדיק" - הוא ראשי תיבות: מ'נחם ב'ן צ'ולטנה...

"פחח אנכי ותו לא". כך בפשטות מופלגת היה משיב החכם הצדיק רבי מנחם מנשה זכר צדיק לברכה, בכל אימת שהיה נשאל אודות מעמדו ומעשיו. בשמחה רבה היה מפשיל את הקסקט מעל לראשו, ובענוות חן היה מגלה כי אינו אלא "פחח".

בעודו צעיר לימים נתייתם ל"ע משני הוריו גם יחד, ולצרת היתמות נתווספה גם סבל העוני וחרפת הרעב שגרר בעקבותיו את תמיכת שכניהם הגויים שרחמיהם נכמרו על היתומים הרכים שנשארו ללא משענת ומפרנס. היתומים הרכים נאלצו להסתפק במעט פירות וירקות, כדי שלא להיגעל חלילה במאכלות אסורות. ובימי הפסח אף נזהר הנער מנחם שלא ליקח מפירות הגויים מחשש משהו חמץ, והשיב את נפשו מקליפי פירות וירקות שאסף מעגלת האשפה שבשכונתו.

בתקופת בגרותו נחקק חוק מטעם שלטונות טורקיה המחייב את תושבי המדינה להתגייס לשורות הצבא. השלטון הציב גבולות ופקודות נוקשות מאוד ביחס לגיוס הצעירים לשורות הצבא, כך שלא התאפשר למאן דהוא להרהר על התחמקות ממילוי הגזירה, שאחת דתו היה להמית.

שעתו של רבי מנחם הגיעה אף היא, ובעל כרחו שלא בטובתו נלקח לשירות הצבא האימנתי. השירות בצבא טורקיה היה קשה מנשוא, הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית וכלכלית. בתנאים לא תנאים אלו עמד רבי מנחם בגבורה עילאית לשמור את גופו ונפשו מכל משמר, לבל יסוג חלילה ולו מקיום מצוה אחת ממצוות התורה.

תקופה זו נוצלה היטב על ידי רבי מנשה כדי לחזק ולחשל את בחורי ישראל ששירתו בצבא הטורקי, בדברי עידוד וחיזוק למול כל הזרמים והנחשולים שעמדו בדרכם לבטלם ולהפריעם מעבודת השם. דבריו היו למשיבת נפש לחילים הרצוצים בסערת התקופה, שראו בו כאיש מורם מעם שיש בכוחו להנהיגם ולהדריכם במסילה העולה בית א-ל, לצד הצלתם הגשמית באורח פלאי מאש האויב. וכיוסף הצדיק בשעתו נמלט משורות הצבא ועלה להתבסס מאוירא המחכים של ירושלים עיר הקודש.

בירושלים קרתא דשופרייא, איוה רבי מנחם למושב לו את שכונת "בית ישראל", בה התגוררו חכמים וסופרים, בעלי תריסין ואנשי צורה. לפרנסתו עסק במקצוע הפחחות משעות הבוקר המוקמות ועד לשעות הצהריים, אז היה מגיף את התריסים ופונה היישר לעבר בית המדרש, שם עסק בתורה הנותנת חיים לעושיה. זאת מלבד שיעורי התורה

אנשי אמונה - תולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

וביקש ממנו סיגריה. בעוד השמש מהסס האם לתת לו סיגריה, פנה אליו רבי חיים זיע"א ואמר לאותו יהודי: "מדוע תבקש ממנו סיגריה, והרי יש לו בכיסו רק שלוש סיגריות. ואיך יגמור את היום בלי סיגריות..."

השמש שמע את דברי הרב ונבהל, הוא פנה ואמר לרבי חיים זיע"א: "מנין כבוד הרב יודע זאת, והרי הרב לא הכניס את ידו לכיסי לידע כמה סיגריות יש לי?"

לכ"ק רבי חיים פינטו זיע"א, היו כידוע משמשים בלתי קבועים. עקב כך שיהודים רבים רצו לשמש את הצדיק, תחלופת השמשים היתה בתדירות גבוהה. מקובל בדינו, שכל מי ששימש את הצדיק זכה והתעשר מאד. מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א, העיד שהוא מכיר יהודים רבים שהתעשרו בזכות זו, ואף בניהם התעשרו מאד.

בענין זה מסופר על יהודי אחד שזכה לשמש את כ"ק רבי חיים זיע"א. פעם הגיעו למקום מסויים, ושם ניגש יהודי אל השמש